

Петренко Л. М.,

*к.е.н., доцент,
кафедра інформатики
та системології*

*ННІ ІТЕ ДВНЗ «КНЕУ
ім. Вадима Гетьмана»,*

Кравцов С. О.,

*студент 3 курсу
спеціальності*

*«Комп'ютерні науки»
ННІ ІТЕ ДВНЗ «КНЕУ
ім. Вадима Гетьмана»,
м. Київ*

МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Потреба в безпеці є базовою, як для окремої особи, підприємства, суспільства, так і для держави в цілому. На сьогодні все більше уваги стали приділяти проблемам економічної безпеки, оскільки саме вона є основою сталого розвитку вітчизняної економіки на будь-якому рівні.

Поняття економічної безпеки в сучасній економічній літературі є досить дискусійним. Відсутність єдиного визначення даного поняття обумовило різні підходи до його оцінки та моделювання. Розроблюючи моделі та методи визначення рівня економічної безпеки суб'єктів економіки певного рівня, кожний з науковців виходить перш за все із свого бачення змісту даної категорії. Відповідно і підходи до визначення рівня економічної безпеки, які існують на сьогодні, досить різні: від загальних, абстрактних до досить спеціалізованих, вузьких, таких, що представляють собою окремі складові економічної безпеки. Необхідно також відмітити, що в існуючих підходах визначення рівня економічної безпеки наявною є тенденція декомпозиції моделі відповідно до об'єкту дослідження. У зв'язку з цим вивчення та удосконалення методів дослідження економічної безпеки стає актуальним і сер-

Секція 1. Економіко-математичні методи та моделі в оцінці макро- та мікроекономічних процесів

йозним завданням, проблема оцінки економічної безпеки на протязі тривалого часу залишається надзвичайно важливою, перш за все, з точки зору сталого і збалансованого розвитку країни.

Інтегральна адитивна модель оцінювання рівня економічної безпеки підприємства [1]:

$$ES_A = \sum_{i=1}^n k_i d_i, \quad (1)$$

де k_i – величина окремого критерію за i -тою функціональною складовою;

d_i – питома вага значущості i -тої функціональної складової, що розраховується експертним методом;

N – кількість функціональних складових економічної безпеки підприємства.

Окремі функціональні критерії визначаються на основі співвідношення:

$$k_i = \frac{CЗ_i}{З_i}, \quad (2)$$

де $CЗ_i$ – сукупні збитки за i -тою функціональною складовою економічної безпеки підприємства;

$З_i$ – сумарні витрати на реалізацію заходів щодо попередження збитку за i -тою функціональною складовою економічної безпеки підприємства;

Інтегральна багатфункціональна модель оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. Для оцінки рівня економічної безпеки підприємства (ES_F) пропонується використовувати функціональну залежність [2]:

$$ES_F = a_1 \cdot f(x_1) + a_2 \cdot f(x_2) + \dots + a_n \cdot f(x_n), \quad (3)$$

де $x_1, x_2, \dots, x_n$ – показники діяльності підприємства;

$a_1, a_2, \dots, a_n$ – коефіцієнти, що відображують значущість забезпечення рівня економічної безпеки, $\sum_{i=1}^n a_i = 1$;

$f_1 x_1, f_2 x_2, \dots, f_n x_n$ – локальні функції залежності рівня економічної безпеки від відповідних показників діяльності підприємства.

Мультиплікативна динамічна модель оцінювання рівня економічної безпеки підприємства [3]:

$$ES_d = \prod_{i=1}^m q_i \prod_{j=1}^n \frac{I_{jt+1}}{I_j} > 1, \quad (4)$$

де q_i – показник контролю включення до моделі параметрів економічної безпеки підприємства (такий показник дорівнює 1 за його наявності, 0 – за відсутності показника);

m – кількість нормативних показників;

I_{jt+1}, I_t – індекси показників економічної безпеки, які розглядаються в динаміці відповідно періоду часу t та $t+1$. Інтервал часу t та $t+1$ характеризує крок розрахунку рівня економічної безпеки підприємства.

У наукових працях [4] пропонується оцінювати рівень економічної безпеки підприємства на підставі зіставлення значень індикаторів – граничних та фактичних. У якості індикаторів рівня можуть виступати значення показників, які нормуються на основі фактичних і нормативних значень:

$$x_i = \left(\frac{P_{i\phi}}{P_{in}} \right)^b, \quad (5)$$

де $P_{i\phi}, P_{in}$ – відповідно фактичні та нормативні значення досліджуваного показника;

b – показник ступеня (для показників типу «мінімум» дорівнює 1, для показників ступеня «максимум» дорівнює 1).

У наукових працях [5] запропоновано співвідношення величини бруто-інвестицій підприємства та величини інвестиційних ресурсів, необхідних для підтримки умов, що забезпечують економічну безпеку:

$$P_{ЕБП} = \frac{BI^t}{I_{ЕБП}^t}, \quad (6)$$

де BI^t – бруто-інвестиції підприємства в році t , гр. од.;

$I_{ЕБП}^t$ – інвестиції підприємства в році t , необхідні для забезпечення його економічної безпеки, гр. од.

Забезпечення стійкого функціонування підприємства вимагає реалізації комплексу засобів управління економічною безпекою, які ґрунтуються на внутрішній стратегії та політиці безпеки даного суб'єкта економіки, що є можливими за даних умов в даний період часу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткаченко А. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства [Текст] / А. М. Ткаченко, О. Л. Резніков // Вісник економічної науки України. – № 1. – К., 2010. – С. 101–106.
2. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства [Текст] / Д. Ковальов, І. Плетникова // Економіка України. – 2001. – № 4. – С. 35–40.
3. Слободяник Т. М. Запровадження комплексної системи економічної безпеки та оцінка її ефективності на сучасному підприємстві [Текст] / Т. М. Слободяник // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С. 22–26.
4. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. – К. : НІСД, 1997. – 143 с.
5. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.